

DNTs ungdomssatsing; - fra organisasjon til kommunikasjon og relasjon

Friluftslivskonferansen i Tromsø, 2.-4. juni 2004

Anne-Mari Planke og Petter Kittelsen

Den Norske Turistforening

FRIFOs kunnskapsoversikt over barn- og unges friluftsvaner slår fast at tendensen i unges deltakelse i det tradisjonelle friluftslivet er avtagende (Fjørtoft og Reiten 2003:75). Men DNT har de siste årene satset på ungdom, med utgangspunkt i en kryssklipping mellom våre tradisjoner og nye ungdomstrender. Vi synes dette har vært et godt valg, og en vellykket satsning så langt: Stadig flere av DNTs medlemsforeninger har startet opp et spesialtilpasset ungdomstilbud. Vi øker andelen ungdomsmedlemmer, og har ambisiøse mål for fremtiden. Vi har flere ungdomsmedlemmer! Derfor skal vi nå ta dere med inn i tankene, problemstillingene, aktivitetene og resultatet av den satsingen DNT har gjort i forhold til ungdom.

1) DNT-ung: Helt ekte

La oss først se på noen argumenter som til en hver tid brukes for å argumentere og motiver for friluftslivet:

- o Sunt
- o Helsebringene, både fysisk og psykisk
- o Bra for deg
- o Friluftsliv for å ta vare på naturen
- o Det tradisjonelle friluftslivet må taes vare på

Dette er Nei-ord, det angår ikke den det gjelder, turgåeren, og treffer spesielt dårlig mot ungdom. Dette lukter av byråkrati, system, politikk, penger, organisasjon og makt. På den annen side kan vi ta fram ordene:

- o Spennende
- o Venner
- o Spontant
- o Lek
- o Opplevelser
- o Kjekt
- o Sosialt
- o Mestring

Dette er Ja-ord, som kanskje vi i for liten grad har tørt å ta frem og bruke som argument for friluftslivet. Da er det plutselig ikke legitimt nok for oss....det må i det minste stå i sammenheng med de mer pedagogiske og riktige ordene.

For en stor og traust organisasjon er det ikke lett å komme i kontakt med ungdommen; det handler om kommunikasjon! Det handler om å forstå hverandre – å forstå hverandres språk!? Det handler om å formidle de ulike mulighetene – for det er mange ungdommer som ikke vet hva friluftslivet kan være. Ja-ordene spiller på individets motivasjon. Nei-ordene peker derimot på ”objektive” samfunnsinteresser, på organisasjonenes systemer og ikke på individets driv.

Ungdom i aktivitet

Å få ungdom aktive handler om kommunikasjon. Men kommunikasjon og markedsføring er ikke alt. Friluftsliv dreier seg først og fremst om mennesket i naturen. Og da kan en ikke bare smøre Ja-ord utover tavla, fordi en vil *framstå som noe*. Ja-ordene kan ikke kryssklippes med hva som helst. Det er *fake*, det falske avsløres og kan i beste fall bli til ironi. Troverdigheten må bygges opp fra bunnen, ut fra sin egenart.

Friluftslivet er noe bestandig, noe som handler om nærkontakt med noe eksistensielt. Det er *helt ekte* og dette er noe vi i DNT opplever at mange ungdommer ønsker. I en jungel av tilbud, ødeleggelser, krig, glamour, kjøpesentre - er naturen noe helt annet – og *ekte*.

Vi har lyst å ta dere videre med inn i disse tankene. For å få en større innsikt i hvordan ungdom oppfattet oss (friluftslivet) tok vi på oss tenkeheten. Denne tankeprosessen var svært viktig i oppstarten av DNTs ungdomssatsing i 2002. En slik satsing handler mye om kommunikasjon, og for å øke treffsikkerheten var dette et viktig verktøy for oss. I vår analyse av DNTs ungdomsarbeid sammenlignet vi friluftslivet med Quartfestivalen, et sentralt arrangement i ungdomskulturen.

DNT	Quart-festivalen i Kristiansand
Prektig	Kul
Individualist	Flokk
Mestre	Være med
Det fins ikke dårlig vær	Det fins dårlig vær
Naturvern	Bruk og kast
Se	Bli sett
Vann	Øl
Slukke tørsten	Drikke
Gnagsår	Skallebank
Gjør som mora di' sier	Ikke gjør som morra di' sier
Matpakke	McDonalds Meal
Erling Kagge	Mette-Marit
Tinderangler	Nattrangler
Ekko	Surround
Indre styrt	Ytre styrt
Six Pack	Six Pack Tuborg
Stillhet	Støy
Hel	Quart

Vi gjennomførte flere slike "fiendeanalyser" (som det kalles i reklamebransjen), for å komme frem til grunnessensen i DNT-ungs tilbud og kommunikasjon - og kom fram til et nytt slagord, et slagord som ikke bare passer godt for hva friluftslivet og DNT ønsker å stå for, men som også utgjør grunnsetningen i vår arbeidsfilosofi: *Helt ekte*.

Helt ekte er grunnsetningen i vår arbeidsfilosofi. Det ungdom på lik linje med oss voksne vil ha er ekte greier. Men det er ikke nok at det bare er ekte, det må kryssklippes med noe annet, det må i tillegg være spennende, gøy eller sosialt i tillegg. Ja-ordene er verken mindreverdig eller farlig. Men det er heller ikke alt:

For som Anders Waage Nilsen, redaktøren i Friflyt, og tidligere aktiv i DNT-ung så presist formulerte det: ”Det er en ting DNT trenger – det er bilder av søte jenter og gutter” – selve essensen i en vellykket tur.

DNT har vedtatt å satse på ungdom, en rendyrket ungdomssatsning, for vi tror ikke det er mulig å satse på både barn og unge, i en og samme vending. Nei, vi snakker om en rendyrket ungdomssatsning. Men den står ikke i et vakuum. Ungdomsarbeidet kommer som en naturlig forlengelse av noe helt annet:

DNT har fra 1998 satset sterkt på Barnas Turlag. Med dette familietilbudet traff DNT et behov, og etterspørselen og publisiteten rundt dette tilbudet er svært stort. Det er gledelig! Gjennom Barnas Turlag vokste også DNTs nærmiljø- og kystsatsing frem. På denne måten satset vi på grupper som tidligere ikke hadde vært aktuelle for et liv i fjellet med DNT.

Fra mange hold ble det i disse årene sagt at; ”ungdom må en bare glemme, de er ikke interessert, de er for vanskelig tilgjengelig” og; ”det blir for dyrt”. På den annen side ble det sagt at ”har vi nådd de gjennom Barnas Turlag og familiene, vil de komme igjen når de selv blir foreldre”.

DET mente DNT da, men det mener vi ikke nå lenger, for vi har valgt å satse på ungdom! Et opphold fra 10 til 35 år er et alt for langt opphold i friluftslivsaktiviteten. Og hvem skal evt. gjøre dugnaden, være turleder, klatreinstruktør osv, og holde organisasjonen i live? Lager vi ikke et livslangt forhold, med gode tilbud til våre medlemmer har vi bommet!! Vi ønsker å skape et miljø der medlemmene kan trives fra de er barn til de blir gamle, og der en vil ta aktiv del i foreningens virksomhet. Vi forsøker å følge våre medlemmer fra vugge til grav...

DNT innså at vi måtte gjøre noen klare valg når ungdomssatsingen skulle starte opp:

2) Fra organisasjon til kommunikasjon

Tidligere var ungdomsarbeidet i DNT i stor grad basert på organisasjonsopplæring og organisasjonstilknytting. Det var viktig for oss å komme vekk fra dette innadvendte synet til et mer utadrettet perspektiv. Arbeidsfilosofi nummer to i DNTs ungdomssatsing er derfor å skifte fokus. Vi valgte å ikke lenger fokusere på å bygge en organisasjon, men heller kommunisere vårt gode tur- og aktivitetstilbud.

Vi er interessert i å nå flest mulig ungdommer med et aktivitetstilbud innen friluftsliv. Det gjelder så vel medlemmer som ikke-medlemmer. Tidligere brukte vi ressursene og energien til å organisere ungdomsgrupper, lære de opp i organisasjonsstrukturer, sende ungdommer på organisasjonskurs og vise de hvordan de skulle organisere den lille aktive gjengen på 10 stykker i en ungdomsgruppe. Nå pøser vi ut med et godt aktivitetstilbud.

Vårt valg, å satse på aktivitet heller enn organisasjon finner støtte hos Sivesind fra Institutt for samfunnsforskning i Oslo. På DNTs og FRIFOs ungdomskonferanse i 2002 sa han at ”frivillighet og demokratiske organisasjoner ikke er viktig for ungdom”. Det er ikke hvem eller hvordan tilbudet blir gitt, men hva som er viktig for ungdom.

Skal vi nå ønsket vårt om å få flest mulig ungdommer på tur, kan vi ikke fokusere på oss, men på dem: Vi må tenke annerledes! Det er viktig å kommunisere på en måte som treffer mange. Det er viktig at mange kommer ut! For 15 år siden var vi mange som mente at noen få

”riktige” var bedre enn 100 hvemsomhelst. Det gjorde vi og, men nå forsøker vi å nå mange unge gjennom for eksempel DNTs BaseCamp-prosjekt.

Da DNT arrangerte den første BaseCamp for ungdom i 1999 var det et unikt og nyskapende produkt rettet mot ungdom. På DNTs BaseCamps samler vi 50 til 100 ungdommer, som har en aktiv og sosial uke sammen, på mange ulike plasser. Hovedmålet er å vise at det norske fjell-friluftslivet er friskt og spennende for ungdom i dag. DNT gir opplæring i en friluftslivstradisjon som både fokuserer på ferdigheter og et sosialt fellesskap, i naturen, på en måte som skiller seg markant fra det utvanna nye, utvidede friluftslivsbegrep i den nye stortingsmeldingen om friluftsliv ”Vegen til en høgare livskvalitet”. Her er all aktivitet ute friluftsliv. Vi forsøker å formidle naturopplevelser for livet, og ikke bare en ”Høybråtensk halvtimestur” i nærmiljøet, eller en piknik på badestrande.

3) Fra organisering til kollektiv utfoldelse (sosialisering)

Arbeidsfilosofi nummer tre er å skifte fokus fra det organiserte medlemmet til det aktive medlemmet. DNT er opptatt av at ungdomsmedlemmene skal bli i stand til å komme seg ut på tur - på egenhånd. Vi tilbyr et sosialt fellesskap og aktiv opplæring i en ferdighet. Men i tillegg er det viktig for oss å sosialisere ungdommene inn i en god turkultur. Vi lærer dem opp til å ferdes ute, enten det er fra hytte til hytte, på sykkelstur eller telttur. Vi ønsker å gi dem mulighetene til å være aktive i fremtiden. Gjennom vår aktivitet kan de få den erfaring de trenger som aktive brukere av fjellet, nærområdet eller kysten. Det er ikke bare en nøktern kunnskap som skal til – men lære å oppføre seg ute og på denne måten føle seg hjemme. Vi må komme videre til å fokusere på individets kunnskap og ferdigheter og over til sosialiseringen. Når vi sosialiseres inn i en aktivitet skiftes fokus fra forholdet mellom instruktøren og deltageren, og over på aktiviteten blant deltagerne, hvor en lærer kulturen og ferdighetene uformelt av hverandre. Når en er sosialisert forstår en kulturen, føler seg hjemme og greier seg selv i et fellesskap.

Alf Odden sa i sitt innlegg i dag at en sviktende grunnsosialisering til friluftslivet, er en viktig årsak til nedgangen på oppslutningen om friluftslivet. Han peker på den betydningen barnefamilien har. Men grunnen til at vi mener ungdomssatsingen er så viktig er at nettopp sosialiseringen til friluftslivet går parallelt med den grunnleggende ferdighetsinnlæringen. Det er viktig å skape situasjoner der ungdom sosialiseres inn i aktiviteten sammen med jevnaldrede. Det er slike situasjoner som gir gode resultater.

Barn forlater som oftest foreldres ferieturer, helgeturer og ettermiddagsturer allerede i 12 års alderen. Men det er først i denne alderen at de lærer seg kunnskapen og handlingene selv. Å velge teltplass, å tenne bål, orientere, holde varmen osv krever noe. Turaktiviteten, erfaringene du har gjort før 12 års alderen blir i beste fall bare en ”feeling” som du tar vare på til du selv blir foreldre. Men 12-åringen har i liten grad egenkunnskap til å drive et aktivt friluftsliv, og vil som voksen neppe beherske noe utover hytteturer og Høybråten-halvtimen. De voksne som ikke har egne kunnskaper å spille på, (men bare en feeling fra sin egen barndom) må kjøpe tjenester av organisasjoner som DNT og Barnas Turlag for å gjennomføre det familiefiriluftslivet de så gjerne vil dele med barna dine.

Fra vugge til grav... Ungdom som organisasjonens fremtidsressurs.

Vi må ikke slippe taket i barna, men dra dem videre med oss, også når de blir ungdommer, og kan bruke masse tid på å være ute, lære, oppleve, og skape sine egne fellesskap. For det er det livslange forholdet til friluftslivet som må dyrkes hvis vi skal skape kontinuitet. Og det er i ungdomsårene en har tid til å oppleve naturen, seg selv og hverandre. Hvis vi kan skape rom

for at barn og ungdommer kan sosialiseres sammen med jevnaldrede inn i friluftslivsvanene, er det viktigste gjort. Da skaper vi fremtidens brukere, fremtidens medlemmer, fremtidens organisasjonsmennesker og fremtidens turledere. Medlem, organisasjon og helse er Nei-ord, men de er viktig for organisasjonen. Men vi må fokusere på individene i prosessen, for vi skaper masse Ja-ord også: spenning, motivasjon, mestring, vennskap.

For å ikke bare snakke om hovedtrekk, men konkretisere vårt ungdomsarbeid skal vi se på noen eksempler tilpasset de ulike gruppene, hvor vi tar utgangspunkt i individenes behov og ikke organisasjonens langsiktige mål.

DNT prøver å få terskelen til å dra ut på egen hånd lavest mulig. DNTs hytte- og rutenett ligger og venter på alle. Men for å få nye grupper til å bruke dette må vi differensiere tilbudet vårt bedre. Vi ser ikke på ungdom som én gruppe. Vi har et tilbud for barna, et for de som går på ungdomsskolen (13-15år), et annet til videregående og studentene. Og vi tilbyr ulike aktiviteter til de ulike segmentene. Aktiviteter som dyrker Ja-ord for individene, (og som resulterer i Nei-ord – som organisasjonen trenger på sikt.)

Men skal vi få med oss flere ungdommer på tur kan vi dessverre ikke gå ut å treffe ungdommene der de er – for vi når ikke fram på ungdommenes egne arenaer! Men derimot kan vi treffe turungdom der turungdom er, og være aktive i å skape nye møtesteder for ungdom, hvor vi bygger på Ja-ord og samarbeid med andre turarrangører

For det er et spekter av aktiviteter og nye trender som når oss med jevne mellomrom. Før gjekk vi på fjelltur som om det var blå-hvite varer fra samvirkelaget, nå er fjellturen mer spesialisert, for gourmetene (men fremdeles innen kooperasjonen). Vi har fått en oppsplitting av den tradisjonelle friluftslivsaktiviteten. Hva gjør vi med disse nye trendene og hva gjør trendene med DNT?

En hver endring må kunne bygge videre på vår identitet, kunnskap og vårt verdisyn. Med et slik grunnlag kan vi forme og videreutvikle nye aktivitetstrender når tilbudet formes og kommuniseres i dagens setting hos oss. For at våre aktiviteter skal bli *helt ekte* må vi gjøre dem til våre.

Fyrtårnaktiviteter og DNT student/ungdom viser vei

De nye friluftslivsaktivitetene er ofte amerikanske trender som oppnår en stor internasjonal interesse. Vi har sett at ungdom selv har skapt mange miljøer med fokus på friluftslivsaktiviteter. Klatring, terrengsykling, telemarkskjøring, snowboard og juving er aktiviteter som har oppstått som fjell-lek og endret seg til konkurranseidretter parallelt. Dette er spennende aktiviteter og vi ser at det er et stort behov for å tilby nye "settinger" for slik aktivitet. Disse aktivitetene blir til en naturlig del av vårt virkeområde. Ved hjelp av tilpasset opplæring kan nye grupper få benytte kunnskapen sin fra innendørs klatring til å klatre i fjell, og snowborderen kan bli opplært i skredfarevurderinger og trugevandring, og på denne måten bli i stand til å gå på toppturer i Lyngen. Dette er utfordringer som vi liker!

For DNT-ung er det viktig å tilby noe skikkelig til vanlige ungdommer som lever i en mediert verden; - som ser ski-filmer og leser -magasiner, som tryner med sin egen fjellanorakk eller som heter Cecilie Skog og bestiger Mont Everest. Vi er med på å tilpasse de ulike trendene som kommer, også til det norske friluftslivet. Vi tilbyr stier, billig hytteovernatting og fjellsportkurs. *Helt ekte*. Vi ser i stor grad at ungdommer som kommer til oss gjennom slike treffpunkter, ikke er fremmed for å gå på forturer i fjellet, bruke DNTs stier, med mer. Det er

de spennende nye tingene som blir innfallsporten til vårt enkle tradisjonelle friluftsliv. (Fjellfilmfestival, fjellfestival, fjellsportakviteter, turlederkurs, instruktørkurs).

Skoleungdom (13-18 år)

For de litt yngre, (skoleungdom 13-18) er BaseCamp og sosiale turer i hovedfokus. Her får de en introduksjon til friluftsliv og fjellsport, så de kan klare seg selv i naturen. Dette så vi eksempler på ovenfor, men vi har også noen flere eksempler fra sommerens turer.

Å være synlig er viktig! Skal ungdom ha sjanse til å velge må de kjenne til oss og våre muligheter. DNT-ung har samlet hele Den Norske Turistforening i en felles kommunikasjonsprofil rundt ungdomstilbudet. Når femti foreninger står samlet og vil noe sammen, er det en mye større sjanse for å bli sett og ha en tydelig kommunikasjon utad.